

DO VEČNOSTI

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Žalm 80; 1Tes 4,17; Zj 21,9–27; Iz 25,8; Zj 7,17; Zj 21,4; Ján 6,44

ÚVODNÝ TEXT

Milovaní, teraz sme Božími deťmi a ešte sa neukázalo, čím budeme. Vieme, že keď sa zjaví, budeme mu podobní, lebo ho uvidíme takého, aký je. (1Ján 3,2)

Čo nám prinesie budúcnosť? Čo nás čaká? Úvahy o budúcnosti môžu byť znepokojujúce či dokonca desivé, ale aj radostné a vzbudzujúce nadšenie. Vieme, že Ježiš je verný a že Jeho slová sú pravdivé (Zj 3,14). Čakajú nás búrlivé a nepokočné časy (Mat 24,21.22), ale Ježiš slúbil, že nás nikdy neopustí ani nezanechá (Heb 13,5). Urobí presne to, čo zaslúbil – vždy totiž plní svoje sľuby (Heb 10,23). A navyše, „kto... vytrvá až do konca, bude spasený“ (Mat 24,13).

Bez ohľadu na to, koľko dní je ešte pred nami, mali by sme upierať svoj zrak na Ježiša. Hľadme na Neho vytrvalo. Vo svete, ktorý zápasí o našu pozornosť, to niekedy vôbec nie je jednoduché. Budme ako Dávid, ktorý povedal: „Stále upieram oči na Hospodina, lebo on mi vyslobodzuje nohy zo siete.“ (Ž 25,15)

Tento týždeň sa sústredíme na zaslúbenia o nebi (Mat 5,12; Zj 22,12). Budeme hovoriť nielen o tom, aké asi nebo je, ale hlavne o tom, aké nádherné bude konečne prebývať s Tým, ktorý nás stvoril, miloval nás až na smrť, vykúpil nás z nášho hriechu a čoskoro sa po nás vráti. Dovtedy musíme len vytrvať vo viere.

OSNOVA LEKCIE

Záverečná lekcia nám pripomenie konečný cieľ našej duchovnej cesty – večný život v Božej blízkosti. Budeme uvažovať nad zaslúbeniami o Kristovom druhom príchode a o nádhre nového domova, kde už nebude bolesť ani smrť.

- Ž 80,15–20: Túžba po konečnej záchrane (nedeľa)
- 1Tes 4,16.17: Nádej na vzkriesenie a stretnutie s Kristom (pondelok)
- Zj 21,9–11: Nový Jeruzalem ako „nevesta“ ozdobená pre Baránka (utorok)
- Zj 21,4; 7,16.17: Večnosť prežitá spolu s „Baránkom“ (streda)
- Mat 11,28–30: Ježišovo pozvanie pre každého z nás (štvrtok)

ŽIVOT DNES

¹⁵Vráť sa, Boh zástupov, zhliadni z neba, pozri, ujmi sa tohto viniča, ¹⁶kmeňa, ktorý zasadila tvoja pravica, syna, ktorého si vychoval. ¹⁷Tí, čo ho vypálili a obsekali, nech zahynú pred hrozbou tvojho pohľadu. ¹⁸Drž ruku nad mužom svojej pravice, nad synom človeka, ktorého si si vychoval. ¹⁹Neodstúpime od teba, zachovaj nás pri živote a budeme vzývať tvoje meno. ²⁰Obnov nás, Hospodin, Boh zástupov, rozjasni svoju tvár a budeme zachránení! (Ž 80,15–20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Keď sa rozhlídneme okolo seba, vidíme, ako sa svet chveje, a počujeme volanie po záchrane. Znamenia, o ktorých nám Ježiš hovoril, sa odohrávajú pred našimi očami. Vojny a chýry o vojnách, národy povstávajúce proti iným národom, hladomor, mor, zemetrasenia a prenasledovanie (Mat 24,6–11) – to všetko sa odohráva všade okolo nás. Dokonca sa zdá, že s postupujúcim časom sa tieto znamenia zintenzívňujú. Áno, žijeme vo vážnych časoch – časoch, keď potrebujeme, aby náš vzťah s Bohom bol pevný a neochvejný.

Apoštol Peter svojich čitateľov povzbudzuje: „Koniec všetkého sa priblížil. Budte teraz rozvážni a triezvi, aby ste boli pohotoví modliť sa.“ (1Pet 4,7) Ak to platilo kedysi, o to viac je to pravda aj dnes. Je dôležité posilniť a upevniť osobný vzťah s Bohom. A bez ohľadu na to, koľko času zostáva do Kristovho príchodu, náš individuálny život je vždy krátky, nech žijeme akokoľvek dlho. „A teraz vy, ktorí hovoríte: *Dnes alebo zajtra pôjdeme do toho a toho mesta, pobudneme tam rok a budeme obchodovať a zarábať* – vy predsa neviete, čo bude zajtra s vaším životom. Veď ste para, ktorá sa na chvíľu ukáže a potom mizne.“ (Jak 4,13.14) Pravdivosť tohto varovania si veľmi dobre uvedomujeme. Niektorí z nás tu možno už o pár dní nebudú. Toto je súčasť smutnej reality krehkého života v padlom svete. Je preto dôležité upevňovať vzťah s Bohom a vždy žiť s vedomím, že naša budúcnosť závisí o Boha a Jeho spásnej milosti.

Žalm 80 prináša nádhernú modlitbu. Prečítaj si túto kapitolu (najmä verše 2–4.15–20). Čítaj tento žalm v prvej osobe jednotného čísla (teda namiesto „nás“ vlož slovo „mňa“ a podobne). Žalm 80 vznikol dávno, na mieste ďaleko od nás a v úplne inom kontexte, než prežívame my dnes. Napriek tomu si polož otázku, s ktorými myšlienkami sa môžeš stotožniť a ako vyjadrujú tvoju situáciu?

Všetci potrebujeme duchovné oživenie. Je také ľahké nadobudnúť sebauspokojenie alebo dokonca zabudnúť na to, čo pre nás Boh urobil a robí. Všetci veriaci – nech už prežívajú akékoľvek trápenie – sa potrebujú modliť: „Rozjasni svoju tvár a budeme zachránení!“ (Ž 80,20)? Keď prijímame to, čo pre nás Ježiš urobil, keď vieme, že nám boli odpustené hriechy a že sme prikrytí Jeho dokonalou spravodlivosťou, ktorá nám bola pripísaná vierou, potom môžeme mať istotu, že sme v ňom spasení.

APLIKÁCIA

- Ako rozumieš tomu, že Boh nad tebou „rozjasní svoju tvár“? Čo to znamená v kontexte poznania, že jedine Jeho spravodlivosť ťa môže zachrániť?

KONEČNE TVÁROU V TVÁR

¹⁶Lebo vo chvíli, keď zaznie povel, hlas archanjela a Božia polnica, sám Pán zostúpi z neba a prví vstanú tí, čo zomreli v Kristovi; ¹⁷potom my, ktorí zostaneme nažive, spolu s nimi budeme uchvátení v oblakoch hore v ústrety Pánovi a budeme tak navždy s Pánom. (1 Tes 4,16.17)

⁹Preto ho Boh nad všetko povýšil a dal mu meno nad každé meno, ¹⁰aby sa pri mene Ježiš zohlo každé koleno tých, čo sú na nebi, na zemi aj v podsvetí ¹¹a aby každý jazyk vyznával na slávu Boha Otca: „Ježiš Kristus je Pán.“ (Fil 2,9–11)

Boli sme stvorení do blízkeho, osobného vzťahu s Bohom (1Moj 2,7). Odkedy stvoril ľudstvo, Boh robil všetko preto, aby obnovil vzťah, ktorý ľudia narušili svojím hriechom. Nielen, že *robil* všetko, ale aj *dal* to najcennejšie (Ján 3,16). Boh pri stvorení vložil večnosť do našich sŕdc. Ako ľudské bytosti však nevieme úplne pochopiť, čo všetko Boh urobil od začiatku do konca (Kaz 3,11). Sme súčasťou veľkého sporu, ktorý zúri okolo nás – dokonca aj v nás. Málokedy sa však zastavíme a premýšľame nad obrovskou cenou toho, čo nám Boh daroval, aby sa mohol obnoviť náš vzťah s Ním. Príliš často sa necháme pohltiť našimi pozemskými zápasmi a skúškami a zabúdame, že „naša vlasť je v nebesiach, odkiaľ očakávame aj Spasiteľa, Pána Ježiša Krista. On mocou, ktorou si všetko môže podmaniť, pretvorí naše ponížené telo, aby sa stalo podobným jeho oslávenému telu.“ (Fil 3,20.21)

Ako sa svet blíži k svojmu koncu, uvedomujeme si, že sa jedného dňa na východnej oblohe objaví malý biely oblak. Ako sa bude približovať, uvidíme, že na ňom sedí „ktosi podobný Synovi človeka“, na hlave bude mať „zlatý veniec a v ruke ostrý kosák“ (Zj 14,14). Ježiša budú sprevádzať tisíce a tisíce anjelov (Mat 25,31) a uvidí Ho každé oko (Zj 1,7). Keď zostúpi, budeme počuť Jeho volanie, volanie Božej trúby a hroby tých, ktorí zosnuli v Kristovi, sa otvoria, keď oni vstanú prví (1 Tes 4,16). Poznajú hlas Toho, ktorý ich volá (Ján 5,28).

Čo sa stane potom? Prečítaj si 1 Tes 4,17. To, o čom Pavol píše vo Fil 2,10.11, sa nakoniec bude ozývať celým vesmírom.

Je to úžasná veľkolepá myšlienka! Jedného dňa uvidíme Ježiša – naozaj, skutočne Ho uvidíme. Budeme počuť Jeho hlas a vyznáme, že On je Pán. Ten, o ktorom sme čítali, modlili sa k Nemu, hovorili o ňom s ostatnými. Ten, po ktorom naše srdcia túžili. Skutočne Ho uvidíme tvárou v tvár, na vlastné oči. Môžeme mať istotu, že Boh je verný a Jeho sľuby sú pravdivé (Zj 22,6).

V tej chvíli, keď zaznejú trúby a každé ľudské oko uvidí Ježiša, budeme vedieť, že dlhé čakanie stálo za to. Každá vytrvalá modlitba, každý okamih, keď sme dali prednosť času s Ním, každý raz, keď sme o ňom alebo v Jeho mene smelo hovorili a každá skúška – vyvrcholí pohľadom na Jeho tvár (Zj 22,4).

- Ako môže istota, že raz uvidíš Ježiša tvárou v tvár, ovplyvniť tvoje rozhodnutia a priority už dnes?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

NEVESTA

⁹Prišiel jeden zo siedmich anjelov, ktorí mali sedem čiaš, naplnených siedmimi poslednými ranami, a takto ku mne prehovoril: „Pod, ukážem ti nevestu, Baránkovu manželku.“¹⁰V duchu ma odniesol na veľký a vysoký vrch a ukázal mi sväté mesto Jeruzalem, ako zostupuje z neba od Boha,¹¹ožiarené Božou slávou. Jeho jas bol podobný najvzácnejšiemu kameňu akoby krištáľovo čistému jaspisu. (Zj 21,9–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Keď bol učeník Ján vo vyhnanstve na ostrove Patmos, dostal zjavenie o tom, ako to bude vyzeráť, keď sa s Bohom zjednotíme na celú večnosť.

Prečo Písmo používa práve obraz ženicha a nevesty na vyjadrenie vzťahu Krista a Jeho ľudu (Zj 21,9–11)?

Nevesta je krásna a v svadobný deň ju chce vidieť každý. Svadba je zlomovým bodom nového spoločného života pre nevestu a ženicha. To isté platí aj pre náš vzťah s Bohom po Jeho návrate.

Ježiš pre nás pripravuje nádherné miesto (Ján 14,1–3). Ľudské slová nedokážu opísať jeho nádheru, lebo „ľudská reč nemá pojmy, aby mohla vystihnúť odmenu, ktorá čaká spravodlivých. Pochopia ju len tí, ktorí ju dostanú. Rozum smrteľného človeka nemôže pochopiť slávu Božieho raja.“ (GC 675; ZTDS 448) Hoci nevieme úplne pochopiť, aké budú nové nebo a nová zem, Boh zjavuje Jánovi toto miesto, aby sme sa mohli tešiť na „svadobnú hostinu“, ktorá sa čoskoro uskutoční. Apoštol Pavol vyzýva: „Myslite na to, čo je hore, nie na to, čo je na zemi.“ (Kol 3,2)

Boh sa na túto udalosť starostlivo pripravuje a túži, aby nás „svadba“ nezaskočila (pozri Mat 22,1–14 a 25,1–13).

Celý vesmír bude svedkom tejto úžasnej udalosti. My tu na zemi patríme k tým, ktorí tvoria ústredné postavy tohto príbehu. V ten veľký deň sa pripojíme k „neveste“ – teda vstúpime do nádherného mesta, do ktorého nás Ježiš vezme pri svojom druhom príchode. Je zaujímavé, že nielen Nový Jeruzalem, ale aj samotný Boží ľud (svätí) je v Písme obrazne nazvaný „nevestou“ (pozri Zj 19,7), možno preto, že sú v svätom meste: „A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, pripravené ako nevesta ozdobená pre svojho ženicha.“ (Zj 21,2)

Tento krásny opis „Svätého mesta“ ukazuje, že medzi Božím ľudom a mestom existuje úzke spojenie. Ako „nevesta“ sú totiž označení mesto aj Boží ľud. Biblia takto odhaľuje podrobný opis Nového Jeruzalema. „Sväté mesto – Nový Jeruzalem, ktorý je hlavným mestom a predstaviteľom kráľovstva – sa nazýva nevestou, Baránkovou ženou.“ (GC 426; ZTDS 293)

APLIKÁCIA ■ **Prečítaj si Zj 21,9–27. Prečo je pre nás teraz také ťažké predstaviť si opísané skutočnosti? Je vôbec v našich schopnostiach pochopiť, čo všetko nám Boh zaslubuje?**

NASLEDUJ BARÁNKA

Navždy pohltí smrť a Pán, Hospodin, zotrie slzu z každej tváre, odstráni potupu svojho ľudu z celej zeme, lebo Hospodin prehovoril. (Iz 25,8)

¹⁶Nebudú už hladovať, nebudú mať ani smäd, nebude na nich dorážať slnko, ani nijaká horúčosť, ¹⁷lebo Baránok, ktorý je uprostred trónu, bude ich pást a vodiť ich bude k prameňom vôd života a Boh im zotrie z očí každú slzu. (Zj 7,16.17)

Zotrie im z očí každú slzu a smrť už viac nebude, ani smútok, ani nárek, ani bolesť už nebude, lebo čo bolo skôr, sa pominulo. (Zj 21,4)

Už sa ťa niekedy niekto opýtal, na čo sa vo večnosti najviac tešíš? Ak sa opýtame dieťaťa, možno povie: „Jazda na tigrovi“, „šmýkanie sa po žirafom krku“ alebo „lietanie na rôzne planéty“. Ak by sme sa opýtali tínedžera, možno povie: „Už nebudem musieť robiť žiadne školské úlohy“ alebo „preskúmanie neba s priateľmi bez toho, aby sme prišli k nejakému úrazu“. A ak by sme sa opýtali skupiny dospelých, možno povedia: „Byť na mieste, kde už nebude bolesť, utrpenie a smrť“ alebo „byť opäť s blízkymi“. Všetky tieto odpovede sú dobré a pravdivé a v novom nebi a na novej zemi sa môžeme tešiť na mnoho rozličných skutočností a udalostí. Večnosť horí v našich srdciach a kdesi vo vnútri cítime, že musí existovať niečo viac ako to, čo zažívame tu a teraz.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Na aké ďalšie požehnanie sa môžeme tešiť vo večnosti? (Pozri si znova úvodné verše Iz 25,8; Zj 7,16.17 a Zj 21,4.)

Najväčším požehnaním neba bude, že konečne sa stretne s Ježišom. Osobne Mu budeme môcť poďakovať za to, čo pre nás urobil na tejto hriechom poznačenej zemi. Budeme Mu chcieť prejavovať svoju úctu a hlboký obdiv za to, že nás svojím vlastným utrpením na kríži zachránil pred večnou smrťou. „Hoden je Baránok, ktorý bol zabitý, prijať moc, bohatstvo, múdrosť, silu, česť, slávu a dobrorečenie.“ (Zj 5,12)

Ján Krstiteľ predstavil Ježiša ako „Baránka Božieho“ (Ján 1,35–37) a učeníci Ho nasledovali. Text Zj 14,4 hovorí, že my budeme robiť to isté: „Tí nasledujú Baránka, kamkoľvek ide.“ (Zj 14,4) Aby sme ho však chceli nasledovať v nebi, musíme ho najprv nasledovať tu na zemi.

Ježiš, Baránok, je zároveň naším Pastierom. Vede naše cesty tak, ako to nikto iný nedokáže. Keď zápasíme s problémami a ťažkosťami, môžeme vďaka nádeji prežívať pokoj a istotu. Ježiš nás nikdy neprestane viesť – ani v nebi. Text Zj 7,17 hovorí: „Lebo Baránok, ktorý je uprostred trónu, bude ich pást a vodiť ich bude k prameňom vôd života a Boh im zotrie z očí každú slzu.“ Ako Jeho ľud budeme nasledovať Ježiša v nebi a navždy budeme chcieť byť v Jeho prítomnosti. Jednou z určujúcich charakteristík Božieho ľudu je, že „jeho [Boha a Baránka] meno bude na ich čelách“ (Zj 22,4). O Bohu budeme teda premýšľať po celú večnosť.

- **Aký krok môžeš urobiť práve dnes, aby si sa naučil vernejšie nasledovať Baránka už tu na zemi – a bol tak lepšie pripravený nasledovať Ho aj vo večnosti?**

APLIKÁCIA

„PODTE!“

²⁸Podte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste pretiažení; ja vám dám odpočinúť. ²⁹Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinutie pre svoje duše. ³⁰Veď moje jarmo je príjemné a bremeno ľahké. (Mat 11,28–30)

¹Podte všetci smädni k vode! Aj vy, čo ste bez peňazí, podte! Kupujte a jedzte, podte a kupujte, kupujte zadarmo bez platenia víno aj mlieko. ²Prečo dávate peniaze za to, čo nie je chlieb, a vašu robotu za to, čo nenasýti? Pozorne ma počúvajte a budete jesť dobroty, vaše hrdlo si v hojnosti pochutí. ³Nakloňte si uši a podte ku mne, počúvajte a budete žiť. Uzavriem s vami večnú zmluvu, preukážem milosrdenstvo prisľúbené Dávidovi. (Iz 55,1–3)

Nikto nemôže prísť ku mne, ak ho nepritiahne Otec, ktorý ma poslal. A ja ho vzkriesim v posledný deň. (Ján 6,44)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Dnes nám opäť zaznieva pozvanie: „Podte!“

Čo hovoria úvodné texty (Mat 11,28–30; Iz 55,1–3; Ján 6,44) o Ježišom pozvaní?

Svätý Duch nás chce dnes pritiahnúť k Ježišovi. Ježiš nás pozýva, aby sme k Nemu prišli, aby sme v ňom zostali dnes, zajtra a každý deň, až kým znova nepríde. Keď prijmeme Jeho pozvanie a prídeme k Nemu, keď svoju myseľ otvoríme Bohu a odovzdáme Mu svoje srdce, pocítíme pokoj. Budeme mať totiž istotu, že On nás v posledný deň pritiahne k sebe, bez ohľadu na to, akí nehodní sa môžeme teraz cítiť. Ježiš povedal: „A toho, kto prichádza ku mne, neodožením.“ (Ján 6,37)

Mali by sme cítiť naliehavosť spolupráce so Svätým Duchom a pozývať aj ostatných, aby vstúpili do spásneho vzťahu s Ježišom. „A Duch i nevesta hovoria: *Príď!* A ten, kto počúva, nech povie: *Príď!* Kto je smädny, nech príde; kto chce, nech si zadarmo naberie vody života.“ (Zj 22,17)

Pozvanie je zadarmo, dostávame ho ako dar milosti. Keď Ježiša prijmeme do svojho života a budeme Ho milovať celým svojím srdcom, myslou, dušou a silou (5Moj 6,5), náš život sa navždy zmení – tu aj v budúcnosti.

Ježiš nás pozýva, aby sme prišli k Nemu. Posledné slová Písma však toto zasľúbenie rozširujú: „*Áno, prídem čoskoro!* Amen, príď, Pane Ježišu!“ (Zj 22,20)

Kedy bude ono „čoskoro“? Keď to budeme vnímať z nášho osobného pohľadu, stane sa to hneď, ako zavrieme oči v smrti. Veď hneď nasledujúca udalosť, ktorú si uvedomíme, bude vzkriesenie pri Kristovom návrate. Ako rýchlo plynú naše životy, tak rýchlo sa pre nás vráti aj Ježiš. Možno naša prvá myšlienka pri zmŕtvychvstaní bude: „Teda, Pane, Tvoj príchod bol naozaj rýchly!“

„Teraz vidíme v zrkadle, v záhade.“ (1Kor 13,12) Ale potom Ho uvidíme tvárou v tvár. Nenechajme sa odradiť čakaním. Neochabujme. Udržujme si túto túžbu živú, stále pred sebou, vo viere a dôvere v Božiu lásku a dobrotu.

Pane Ježišu, prosím, príď!

APLIKÁCIA

- **Modli sa práve teraz, aby tvoja viera vytrvala a aby ti umožnila úplne sa odovzdať Tomu, ktorý za teba zomrel a ktorý sa pre teba čoskoro vráti.**

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

„Ak neprijmeme Kristovo náboženstvo sytením sa Božím slovom, nebudeme mať nárok na vstup do Božieho mesta. Keby sme žili na pozemskom jedle, keby sme si vychovali chuť milovať svetské veci, neboli by sme spôsobilí pre nebeské nádvorí; nedokázali by sme oceniť čistý, nebeský prúd, ktorý prúdi v nebi. Hlasy anjelov a hudba ich hárf by nás neuspokojili. Nebeská veda by bola pre našu myseľ záhadou. Potrebujeme hladovať a túžiť po Kristovej spravodlivosti; potrebujeme byť formovaní a utváraní premieňajúcim vplyvom Jeho milosti, aby sme boli spôsobilí pre spoločenstvo nebeských anjelov. ... Potom národy nebudú mať iný zákon ako zákon nebies. Všetci budú šťastnou, zjednotenou rodinou, odetou do rúcha chvály a vďakyvzdania. ... Nad scénou budú ranné hviezdy spievať spolu a synovia Boží budú jasať od radosti, zatiaľ čo Boh a Kristus sa zjednotia v hlásaní; Už nebude hriechu ani smrti!

Chceme, aby sa našim návykom stalo hovorenie o nebi, o krásnom nebi. Hovorenie o živote, ktorý bude trvať tak dlho, ako bude žiť Boh, a potom zabudneme na svoje malé skúšky a ťažkosti. Nech je naša myseľ priťahovaná k Bohu.“ (FLB 363–365)

PODNETY NA ZAMYSLENIE

1. **Ktorý aspekt nášho spoločného štúdia v tomto štvrtroku si chcete najviac zapamätať, aby ste si udržali silný vzťah s Bohom, kým neuvidíte Ježiša tvárou v tvár?**
2. **Kto vo vašom živote potrebuje počuť o nádeji na nebo? Urobte rozhodnutie, že sa s týmito ľuďmi o túto nádej podelíte čo najskôr. A pamätajte: Nemôžeme sa s ľuďmi podeliť o nádej, ktorú sami osobne nemáme a neprežívame.**

ZHRNUTIE

Keďže máme oči upreté na cieľ, môžeme mať istotu, že „ten, čo vo vás začal dobré dielo, ho aj dokončí, až do dňa Krista Ježiša“ (Fil 1,6). Boh inicioval vzťah, ktorý má s vami, a On ho aj dokončí. Kiežby sme rástli v láske a vo viere, keď čakáme na ten deň, pričom by sme vždy mali spočívať iba v Kristovej spravodlivosti, ktorá sa nám pripisuje vierou.